

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 8/2012-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 13. júna 2012 vo veci sťažnosti politickej strany 99 % – občiansky hlas, B., zastúpenej spoločnosťou B., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. P. M., pre namietanú neústavnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky konaných 10. marca 2012, za účasti SMER – sociálna demokracia (SMER – SD), B., Kresťanskodemokratické hnutie (KDH), B., OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti, T., MOST – HÍD, B., Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ – DS), B., a Sloboda a Solidarita (SaS), B., takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť politickej strany 99 % – občiansky hlas o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2012 doručená sťažnosť politickej strany 99 % – občiansky hlas, B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou B., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. P. M.,

ktorou namietala neústavnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) konaných 10. marca 2012.

Navrhovateľka ako účastníkov konania označila politické strany, ktoré v parlamentných voľbách získali zastúpenie v národnej rade, a to: SMER – sociálna demokracia (SMER – SD), B., Kresťanskodemokratické hnutie (KDH), B., OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti, T., MOST – HÍD, B., Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ – DS), B., a Sloboda a Solidarita (SaS), B. (ďalej len „účastníci konania“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že je registrovanou politickou stranou a s kandidátnou listinou zaregistrovanou Ústrednou volebnou komisiou 19. decembra 2011 sa zúčastnila volieb do národnej rady konaných 10. marca 2012.

Vo volebnej sťažnosti sťažovateľka namieta porušenie základného princípu slobody súťaže politických síl zaručeného v čl. 31 ústavy a porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorý zaručuje kandidátom sťažovateľky za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Uvedené porušenia dáva sťažovateľka do súvisu s ňou tvrdným opakovaným porušením ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení ústavného zákona č. 545/2005 Z. z. (ďalej len „ústavný zákon o ochrane verejného záujmu“ alebo „ústavný zákon“) v čase predvolebnej kampane, ktoré spočívalo „*v nerešpektovaní zákazu v zmysle ustanovenia článku 4 ústavného zákona, podľa ktorého je akákoľvek reklama (politickú reklamu nevynímajúc), v ktorej bude použitá osoba verejného funkcionára (poslanec NR SR, člen vlády SR, vedúci ústredného orgánu štátnej správy a pod.), jej meno a priezvisko, podobizeň, obrazová snímka, záznam hlasu a pod., v rozpore s ústavným zákonom*“. V tejto súvislosti sťažovateľka argumentuje tým, že:

„... ústavný zákon neupravuje žiadnu výnimku z vyššie uvedeného zákazu reklamy, a preto sa tento zákaz vzťahuje aj na reklamu politickú. Ústavný zákon zároveň reklamu žiadnym spôsobom neobmedzuje a ani nezuzuje. Ústavný zákon zakazuje reklamu verejných funkcionárov vo všetkých jej podobách (t.j. outdoor, printy, elektronické médiá, billboardy,

televízna reklama a pod.). Argumentácia, že takáto reklama je v súlade s ustanoveniami §24 Zákona o voľbách neobstojí, nakoľko ústavný zákon je vo vzťahu k Zákonom o voľbách právnym predpisom vyššej právnej sily a *lex specialis*, nakoľko *expressis verbis* vylučuje akúkoľvek reklamu (prezentáciu) osobitného okruhu subjektov - verejných funkcionárov, a to vrátane politickej reklamy. ...

Ústavný zákon a Zákonom o voľbách treba z hľadiska ich obsahu a účelu vykladať tak, že politická reklama je aprobovaná za podmienok v zmysle Zákona o voľbách, tak aby všetkým politickým stranám a hnutiam bol poskytnutý rovnaký priestor a žiadna z nich nebola zvýhodnená. Za politické strany a hnutia sú však z politickej reklamy vylúčení tí kandidáti politickej strany či hnutia, ktorí sú definovaní v článku 2 ústavného zákona, teda verejní funkcionári, nakoľko práve títo by z titulu výkonu verejnej funkcie mohli byť zvýhodnení oproti iným kandidátom politických strán a hnutí, ktorí verejnú funkciu nevykonávajú. ...

V priebehu predvolebnej kampane pred Voľbami verejní funkcionári z rôznych politických strán prezentovali svoje meno a priezvisko, svoje podobizne ako aj záznamy hlasu, za účelom politickej reklamy v prospech konkrétnych politických strán, za ktoré vo Voľbách kandidovali. Túto politickú reklamu vykonávali nezakryto a s jednoznačným úmyslom zadovážiť konkrétnej politickej strane prospech pozostávajúci z úspechu vo Voľbách, a teda v zisku čo možno najvyššieho počtu voličských hlasov. U niektorých verejných funkcionárov došlo k zneužitiu verejnej funkcie až v takej miere, že svoje meno a priezvisko a svoju podobizeň spojili v politickej reklame priamo s označením svojej verejnej funkcie ako aj s označením konkrétneho politického subjektu kandidujúceho vo Voľbách spolu s označením čísla, pod ktorým konkrétny politický subjekt vo Voľbách kandidoval (napr. M. D., ... a pod.). Tým nad akúkoľvek mieru pochybností získali výhodu z titulu verejnej funkcie, akú by v podmienkach dodržiavania slobody súťaže politických síl... inak nezískali. Rovnako je zrejmé, že prezentovaním svojej vlastnej osoby ako verejného funkcionára na reklamách politických strán sa dostal do konfliktu ich osobný záujem a verejný záujem, pričom je rovnako zrejmé, že uprednostňovali a sledovali touto reklamou výlučne záujmy vlastné a materskej politickej strany a žiaden verejný záujem, hoci sa prezentovali ako verejní funkcionári, čo možno kvalifikovať ako závažné porušenie ústavného zákona a Ústavy Slovenskej republiky. Niet žiadnej pochybnosti, že verejní

funkcionári vedome porušovali ustanovenia ústavného zákona s cieľom ovplyvňovať názory voličov, pričom takéto konanie uskutočňovali v takom rozsahu, ktorý obsiahol a ovplyvnil taký počet voličov, že došlo k priamemu ovplyvneniu výsledku Volieb. ...

Pokiaľ sa strany, ktoré boli zvolené v parlamentných voľbách 2012 v rámci predvolebnej kampane prezentovali v rámci politickej reklamy predstaviteľmi, ktorí boli zároveň verejnými funkcionármi, uprednostnili tak ich osobný záujem pred záujmom verejným (ktorým bezpochyby je aj záujem na slobodnej súťaži politických síl) a získali tak volebnú výhodu, ktorú nemala možnosť získať politická strana, v ktorej kandidátke absentujú verejní funkcionári. ...

Politické subjekty, ktorých verejní funkcionári porušovali ústavný zákon podľa oficiálnych výsledkov Volieb získali dostatočný počet hlasov vo Voľbách potrebný pre získanie mandátov v Národnej rade SR. Je teda nespochybniteľné, že politickou reklamou verejných funkcionárov, ktorá je vylúčená v ústavnom zákone pre tento okruh subjektov... došlo k hrubému, závažnému a opätovnému (udialo sa tak aj vo voľbách do NR SR v rokoch 2006 a 2010) porušeniu zákona upravujúceho prípravu a priebeh volieb, ktoré je príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu, nakoľko malo priamy vplyv na výsledok Volieb.“

Sťažovateľka v ďalšej časti volebnej sťažnosti namieta porušenie politických ústavných práv zaručených čl. 30 ods. 1 ústavy, a to z dôvodu „*vážneho narušenia slobody volieb nezákonnými, pokračujúci zásahmi policajných zložiek v čase krátko pred Voľbami, ktoré vo veľkej miere ovplyvnili volebný výsledok Navrhovateľa*“. Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľka uviedla:

«Podľa zverejnených informácií poskytnutých médiám prezidentom Policajného zboru SR J. S. dňa 29.02.2012, ktoré sa týkali preverovania podpisových hárkov Navrhovateľa, dňa 13.02.2012 obdržala sekcia verejnej správy MV SR podnet, podľa ktorého došlo údajne k sfaľšovaniu podpisov na registrových hárkoch pri registrácii Navrhovateľa ako politickej strany a sekcia vnútornej správy začala tento podnet preverovať s výsledkom, že ho odstúpila Policajnému zboru SR. Policajný zbor SR začal na základe odstúpenia tento podnet preverovať, a to najskôr náhodným výberom údajov - kontroloval osobné údaje. Počet takto v úvode preverovaných osobných údajov prezident Policajného zboru na tlačovej besede nešpecifikoval a uviedol, že zistili, že všetky náhodné

vybrané údaje sú falošné, potom údajne vybrali väčšiu vzorku 200 mien a zistili z registra obyvateľov, že všetkých týchto 200 mien zo vzorky je rovnako falošných. Následne vybrali vzorku aj z iných hárkoch (počet neuviedol) a zistili, že aj tieto boli falošné (nesedeli údaje osôb s číslom občianskeho preukazu, neplatné občianske preukazy, v hárkoch boli uvedené už nežijúce osoby) a doplnil, že skoro vo všetkých prípadoch bolo číslo občianskeho preukazu nesprávne. Prezident Policajného zboru uviedol, že bolo na mieste podozrenie z trestného činu podvodu. Preto postupovali v dvoch rovinách - prvá trestná rovina - preskúmali, či sú dané dôvody na trestné stíhanie vo veci podvodu, pričom podľa vyjadrenia prezidenta Policajného zboru dňa 29.02.2012 bolo začaté trestné stíhanie vo veci podvodu. V druhej rovine postupovali podľa Zákona o policajnom zbore v zmysle § 17a, a to na základe pokynu samotného prezidenta Policajného zboru tak, že všetky mená zo zoznamu registračných hárkov Navrhovateľa je potrebné preveriť a potvrdiť kým a v akom rozsahu sa tento podvod zrealizoval. Podľa vyjadrení bolo potrebné konať rýchlo, rozhodne a rázne a v čo najkratšej dobe povedať verejnosti „že sme tie hárky preverili a že politická strana sa môže kludne uchádzať o priazeň voličov, lebo disponuje minimálne 10 000 podpismi“. Prezident Policajného zboru ďalej uviedol, že zistili, že naozaj boli zneužívané osobné údaje občanov SR a dokonca za nich bol vyjadrený súhlas so vznikom politickej strany Navrhovateľovi... Priebežné zistenia neuviedol, a prisľúbil, že túto informáciu zverejní až po tom, ako bude vyšetrenie uzatvorené. Rovnako sa nechcel vyjadriť k počtu policajtov pridelených na toto preverovanie... Na otázku, či si myslí, že to stihnú do volieb povedal prezident policajného zboru SR, že samozrejme a neskôr doplnil, že sú na 70% hotoví.

Podľa informácii Navrhovateľa pár dní pred Voľbami boli doručené na Generálnu prokuratúru SR dve podania vo veci oznámenia o podozrení zo zneužitia osobných údajov ako aj sfalšovania podpisu pri zbere podpisov za účelom založenia politickej strany Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti a Národ a spravodlivosť. Napriek týmto skutočnostiam boli zo strany prezidenta Policajného zboru medializované iba podozrenia z falšovania registračných hárkov Navrhovateľa a jedine k týmto hárkom bola v čase pred Voľbami zvolaná dokonca tlačová beseda prezidenta Policajného zboru...

Samotný prezident Policajného zboru... uviedol, že všetky podpisy z náhodných vzoriek, ktoré polícia preverila, či už v rámci trestného konania, alebo postupom podľa

Zákona o policajnom zbore sa ukázali ako falošné, ale ich presný počet nechcel špecifikovať ani na stovky, či tisíce. Tým podľa Navrhovateľa mohol vyvolať medzi voličmi pochybnosti o riadnej registrácii jeho politickej strany. Do volieb sa už prezident Policajného zboru SR napriek predošlému prísľubu nevyjadril k stavu preverovania, hoci účelom tak razantného postupu a preverovania malo byť práve objasnenie vecí pred Vol'bami a informovanie voličov o presnom počte falošných podpisov...

V tejto súvislosti Navrhovateľ poukazuje aj na neštandardný postup Policajného zboru v tomto prípade, kde o začatom trestnom stíhaní informoval prezident Policajného zboru, ktorý nie je orgánom činným v trestnom konaní, pričom detailne poukázal na niektoré tvrdenia z oznámenia na podklade, ktorého bolo začaté trestné stíhanie (spôsob získavania podpisov) a hlavne zdôraznil aj pasáž, v ktorej osoba, ktorá mala takto registračné hárkky falšovať uviedla, že ju ubezpečili, že takýto postup je v poriadku, keďže tí ktorí ju ubezpečili majú kontakty v Policajnom zbore SR a v S. Identita týchto osôb mala byť zistená v trestnom konaní. Táto informácia vzhľadom na spôsob jej podania a krátky časový interval pred Vol'bami však bola jednoznačne spôsobilá vyvolať u voličov presvedčenie, že takto navádzali na falšovanie registračných hárkov predstavitelia politickej strany Navrhovateľa, čím sa stali v očiach verejnosti nedôveryhodnými. Toto tvrdenie Navrhovateľa preukazujú predvolebné prieskumy agentúry F., ktoré Navrhovateľovi prisudzovali v januári a februári 2012 preferencie voličov na úrovni zvoliteľnosti do parlamentu SR a samotný volebný výsledok vo Vol'bách, kde 10.03.2012 Navrhovateľ získal iba 1,585 % hlasov voličov. Tlačová beseda prezidenta Policajného zboru, ktorej obsahové časti prebrali takmer všetky médiá v SR sa pritom konala 29.02.2012 teda len pár dní pred Vol'bami samotnými a poškodila Navrhovateľa najmä tým, že pokým sa rozsiahlo medializovali čiastočné tvrdenia o falšovaní jeho registračných hárkov, ani do Volieb samotných neboli zverejnené ďalšie informácie k výsledkom preverovania, čím u voliča pretrvávala pochybnosť o jednaní o zákonnej registrácii Navrhovateľa a jednaní Navrhovateľ ostal v očiach voličov nevierohodným, čo negatívne ovplyvnilo jeho volebný výsledok.

Navrhovateľ má ďalej za to, že postupom prezidenta Policajného zboru SR a informovaním o začatom trestnom stíhaní... masívnymi previerkami u sympatizantov Navrhovateľa... došlo k ovplyvňovaniu názoru voličov v krátkom čase pred Vol'bami. Previerky na mieste u sympatizantov politickej strany Navrhovateľa, v čase mimo rámca

§ 55 ods. 2 Trestného poriadku (zvyčajne sa realizujú v čase 7,00 - 20,00 v úradných miestnostiach) boli rovnako spôsobilé v rámci takto rozsiahleho prieskumu poškodiť dobré meno Navrhovateľa a negatívne vyplývať na jeho voličov...»

Podaním z 21. marca 2012 sťažovateľka doplnila svoju volebnú sťažnosť o ďalšie dôvody, v rámci ktorých uviedla:

„Vo voľbách do NR SR kandidovala pod číslom 24 aj Strana maďarskej koalície - Magyar Koalíció Pártja (ďalej len „SMK“). Štatutárnym orgánom SMK je Mgr. J. B. Podľa verejne dostupných zdrojov, Mgr. J. B. dobrovoľne požiadal o udelenie cudzieho štátneho občianstva v januári roku 2011, teda v zmysle § 9 ods. 16 zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov... nie je občanom Slovenskej republiky.

Dňa 16.04.2011 nemohol byť preto Mgr. J. B. zvolený do funkcie predsedu SMK, nakoľko podľa § 3 ods. 1 zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov... nespĺňal základný predpoklad na zvolenie, a to štátne občianstvo Slovenskej republiky.

Mgr. J. B. zároveň kandidoval vo Voľbách na mieste číslo 1 kandidátnej listiny SMK. Podľa § 3 zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov... nemohol Mgr. J. B. kandidovať vo Voľbách, nakoľko nie je občanom Slovenskej republiky. ...

Slovenská národná strana podala dňa 19.12.2011 podnet na Ústrednú volebnú komisiu, v ktorom poukázala na vyššie uvedené skutočnosti.

Ústredná volebná komisia podľa § 20 ods. 1 zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov dňa 19.12.2011 zaregistrovala kandidátnu listinu SMK.

SMK získala vo voľbách 4,287 % z celkového počtu hlasov. “

Podľa sťažovateľky „aj týmto vyššie popísaným konaním došlo k porušeniu princípov slobodnej súťaže politických síl (v zmysle článku 31 Ústavy Slovenskej republiky)... ako aj článku 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky...“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že voľby do národnej rady vyhlásené rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 347/2011 Z. z. o vyhlásení volieb do Národnej rady Slovenskej republiky z 19. októbra 2011, ktoré sa konali 10. marca 2012, vyhlasuje za neplatné.

Na preukázanie namietanej neústavnosti volieb sťažovateľka predložila tieto dôkazy: fotodokumentáciu politickej reklamy kandidujúcich subjektov zúčastnených vo voľbách, predvolebné prieskumy verejnej mienky agentúry F., oznámenia J. I. a P. T. o podozrení zo zneužitia osobných údajov a falšovania podpisov pri založení politických strán Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti a Národ a spravodlivosť. Sťažovateľka súčasne navrhla ako dôkaz vyžiadať vyšetrovací spis vo veci trestného stíhania pre trestný čin podvodu v súvislosti s podozrením falšovania podpisov na registračných hárkoch sťažovateľky a vykonať dôkaz výsluchom svedkov J. S. a M. P. V súvislosti s namietanou registráciu kandidátnej listiny Strany maďarskej koalície - Magyar Koalíció Pártja (ďalej len „SMK“) sťažovateľka ako dôkaz predložila podnet Slovenskej národnej strany a navrhla vykonať dôkaz výsluchom Mgr. J. B.

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do národnej rady, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa ustanovenia § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do národnej rady, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy alebo proti výsledku volieb môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietaná neústavnosť volieb do národnej rady konaných 10. marca 2012 z dôvodu namietaného porušenia základných práv garantovaných čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy a namietaného porušenia čl. 31 ústavy.

Podľa sťažovateľky v čase predvolebnej kampane boli porušené princípy slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, a to spôsobom, ktorý bol jednoznačne spôsobilý ovplyvniť výsledky volieb z dôvodu porušovania ústavného zákona, ako aj z dôvodu úkonov uskutočnených Policajným zborom pri preverovaní pravosti registračných hárkov sťažovateľky v krátkom čase pred voľbami. Sťažovateľka namieta aj proces registrácie kandidátnej listiny SMK, resp. kandidáta tejto strany.

Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe vecí verejných priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. presnejšie voličmi, t. j. osobami oprávnenými voliť podľa príslušných volebných predpisov. Tomuto zodpovedá i zákonná úprava volebného súdnictva, ktorého zmyslom a účelom v demokratickom právnom štáte je nezávislý prieskum regulárnosti priebehu a výsledkov volieb, garancie legitimacy moci dodržaním legality jeho utvárania. Volebné súdnictvo je pritom z pohľadu ústavného založené na príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou (a to objektívnou alebo potencionálnou) a zložením zastupiteľského zboru a zároveň na vyvrátiteľnej domnienke, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta.

Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmať na základe sťažností ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietnuté porušenie práva mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb (PL. ÚS 18/99).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

Ústavný súd súhlasí so širším chápaním volieb presadzovaným účastníkom konania a vo svojich rozhodnutiach z neho dlhodobo vychádza. Posudzuje ústavnosť a zákonnosť nielen samotného volebného aktu a sčítania hlasov, ale celého volebného procesu, pokiaľ táto právomoc neprislúcha všeobecným súdom (registrácia kandidátov) (napr. PL. ÚS 6/06).

Vychádzajúc z uvedených zásad a kritérií ústavný súd pri predbežnom prerokovaní posudzoval, či sťažovateľkou namietané skutočnosti sú ústavne relevantným spôsobom porušením označených článkov ústavy.

III.

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky, ktorými spochybňuje neústavnosť volieb do národnej rady, ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať označených účastníkov konania (politické strany a hnutia, ktoré získali zastúpenie v národnej rade), aby sa vyjadrili k obsahu volebnej sťažnosti.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti si ústavný súd listom z 2. apríla 2012 vyžiadal vyšetrovací spis vo veci trestného stíhania pre prečin podvodu v súvislosti s podozrením o zneužití osobných údajov a falšovaní podpisov na registračných hárkoch sťažovateľky. Zároveň vyzval Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“), aby sa vyjadrilo k sťažovateľkou namietanému postupu Policajného zboru. Ministerstvo vnútra zastúpené generálnou riaditeľkou sekcie legislatívy a vonkajších

vzťahov v podaní doručenom ústavnému súdu 15. mája 2012 vo vzťahu k namietanému postupu Policajného zboru v podstatnom uviedlo:

«Dňa 22. februára 2012 prezídium zaevidovalo žiadosť z odboru všeobecnej vnútornej správy, sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „sekcia verejnej správy“) o preverenie osôb pod č. OVVS3-2011/29916 zo dňa 21. februára 2012. Dôvodom odstúpenia žiadosti boli zistené nezrovnalosti pracovníkmi sekcie verejnej správy v zoznamoch občanov a v informačnom systéme R. (evidencia obyvateľov), ktorí súhlasili so vznikom politickej strany s názvom 99 % - občiansky hlas. ...

Predmetná žiadosť bola posúdená a prerokovaná medzi prezidentom a vedúcim štábu na zabezpečenie nerušenej prípravy volieb, vec bola prerokovaná súčasne aj s členmi štábu prezidenta v zmysle rozkazu prezidenta Policajného zboru č. 2/2012. Súčasťou žiadosti bol aj konkrétny a relevantný podnet z možného falšovania podpisov na podpisových hárkoch, neuhradenie dohodnutej peňažnej odmeny (z možného podvodu), v prospech aktivistov politickej strany 99 % - občiansky hlas. Ďalej podnet obsahoval prílohu podania, ktoré uvádzalo postupy a praktiky pri získavaní podpisov na podpisových hárkoch, konkrétne obce, mená občanov a možné ďalšie zneužitie zákonom chránených osobných údajov občanov.

Z rokovania štábu a z rozhodnutia prezidenta vyplynula, úloha: „vykonať previerku fyzickej existencie sporných osôb v rámci teritórií krajských riaditeľstiev Policajného zboru B. a T., súčasne s overením pravosti ich podpisov na základe existujúcich podpisových hárkov“ s termínom do 27. februára 2012. ...

Dňa 22. februára 2012 bolo spracované dožiadanie na Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v T. pod č. p.: PPZ-SVP-21-023/2012 a dožiadanie na Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. pod č. p.: PPZ-SVP-21-024/2012 na vykonanie previerky fyzickej existencie osôb v rámci teritórií krajských riaditeľstiev Policajného zboru a pravosti ich podpisov na základe priložených listinných podkladov. ...

Dňa 24. februára 2012 Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. pod č. p.: KRPZ-BA-OPP-93-056/2012 zaslalo odpoveď, kde okrem iného bolo zistené že niektoré uvádzané osoby v hárkoch fyzicky neexistujú, ďalší občania podľa ich vlastného vyjadrenia nepodpisovali predmetné hárky, použité osobné údaje občanov z občianskych preukazov boli irelevantné z dôvodu, že tieto neplatné osobné doklady už v minulosti boli úradne

skartované respektíve osobné údaje o občanoch na podpisových hárkoch nesúhlasili s údajmi v evidenciách Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Obdobné boli zistenia aj v služobnom obvode Krajského riaditeľstva Policajného zboru v T. zo dňa 27. februára 2012 pod č. p.: KRPZ-TT-VO-101-032/2012 ktoré konštatovalo, že všetky podpisy ktoré preverovali sa potvrdzujú ako nepravé a údaje o osobách nekorešpondujú s evidenciou obyvateľov. Príslušníci Policajného zboru vykonávali služobnú činnosť v zmysle ustanovenia § 17a, zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, cit. „policajt je oprávnený požadovať potrebné informácie od osoby, ktorá môže prispieť k objasneniu skutočnosti dôležitej na odhalenie trestného činu a na zistenie jeho páchatel’a“. ...

Dňa 27. februára 2012 bol z dôvodu podozrenia zneužitia osobných údajov občanov a možného podvodu vydaný pokyn všetkým krajským riaditeľstvám Policajného zboru pod č. p.: PPZ-SVP-21-030/2012 na vykonanie previerok v rámci služobných obvodov jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru v rámci Slovenskej republiky s cieľom preverenia fyzickej existencie podpísaných osôb a overenia pravosti ich podpisov na podpisových hárkoch. Termín úlohy bol stanovený na deň 01. marca 2012 a do služobnej činnosti boli zapojení policajti služby poriadkovej a kriminálnej polície v rámci bežného výkonu služby. Postupným preverovaním podpisových hárkov občanov sa potvrdzovali podozrenia zneužitia osobných údajov v rámci ďalších krajských riaditeľstiev Policajného zboru. ...

Na základe získaných informácií z previerok vykonaných Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v T. a Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v B., úrad kriminálnej polície prezídia v súlade s čl. 19 ods. 1 nariadenia ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010... vydal v predmetnej veci opatrenie prezidenta Policajného zboru č. p.: PPZ-UKP-OVK-319/2012 zo dňa 28. februára 2012, kde ako príslušný útvar na trestné konanie bolo určené Obvodné oddelenie Policajného zboru v S. Príslušný útvar Policajného zboru ktorému bol postúpený spisový materiál z prezídia pod ČVS: ORP-124/OEK-SE-2012 zo dňa 29. februára 2012, vydal uznesenie o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1/ Trestného poriadku pre prečin podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona. ...

Dňa 29. februára 2012 sa o 14:25 hod. uskutočnila tlačová beseda lídrov hnutia 99 %-občiansky hlas na ktorej okrem iného boli vyslovené dezinformácie a nepravdy, cit.: „Polícia je zneužívaná v politickom boji proti hnutiu 99 % - občiansky hlas. Táto rozsiahla

policajná akcia má podľa nás za cieľ zastrašiť našich sympatizantov a spochybníť existenciu 99 %. Ide o ďalší útok skorumpovaných goríl, ktoré sa chcú zúfalo udržať pri moci. O policajnom nátlaku na ľudí, ktorí podpísali petíciu za vznik hnutia 99 % - občiansky hlas, nás informujú naši priaznivci z celého Slovenska. Konanie polície považujú za jej zneužívanie v predvolebnom boji. Viacerí vyjadrujú obavy, že budú za prejavenie svojho politického názoru prenasledovaní. Takto hrubo bola polícia naposledy zneužívaná na politické ciele v 90-tych rokoch za nedemokratickej Mečiarovej vlády a predtým iba v časoch ŠTB. Teraz sa k rovnakým praktikám uchýľujú skorumpované gorily. Kandidát 99 %-občiansky hlas P. V. si myslí, že polícia koná v rozpore so zákonom a dopúšťajú sa zneužitia právomocí verejného činiteľa, pretože nejde o priestupok ani trestný čin a vyzval vedenie polície alebo ministerstva vnútra aby vysvetlili, aký priestupok alebo trestný čin vyšetrujú. “ ...

Ako reakcia na závažné obvinenia Policajného zboru reprezentantmi politickej strany 99 % - občiansky hlas, sa uskutočnila následne v ten istý deň o 15.30 hod. tlačová konferencia prezidenta, kde v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, platnými všeobecne záväznými predpismi a internými aktmi riadenia reagoval na výzvu predstaviteľov uvedenej politickej strany. Prezident na tlačovej konferencii objasnil dôvody a postup policajtov Policajného zboru v danej veci a uviedol verejnosti iba tie dôležité skutočnosti, ktoré mal k dispozícii v zmysle platných predpisov, a o ktorých je oprávnený informovať. Prezident oznámil aj skutočnosť, že bolo v danej veci začaté trestné stíhanie, neinformoval o iných úkonoch z procesu trestného konania a ani objektívne nemohol lebo v daný deň ani neboli vykonané, nakoľko v nasledujúci deň t.j. 01. marca 2012 bol celý spisový materiál z Obvodného oddelenia Policajného zboru v S. odstúpený príslušnému vyšetrovateľovi na základe opatrenia prokurátora Okresnej prokuratúry v S.

Samotný podnet doručený na prezídium zo sekcie verejnej správy nebol dôvodom na postup podľa Trestného poriadku, stal sa ním až v okamihu, keď polícia svojou činnosťou v dňoch 22. februára 2012 až 29. februára 2012 v súlade so zákonom o Policajnom zbore, odhalila relevantnosť údajov a informácií uvedených v samotnom podnete a v jeho prílohách.

Políciou boli zistené aj ďalšie dôležité skutočnosti zakladajúce podozrenia z protiprávneho zneužitia osobných údajov aj v rámci teritórií iných krajských riaditeľstiev Policajného zboru. Ak by polícia takto nepostupovala, nemuseli byť uvedené neoprávnené nakladania s osobnými údajmi nikdy zistené. ...

Dňa 01. marca 2012 Okresná prokuratúra v S. vydala pod číslom Pv 159/12-4 opatrenie, ktorým nariaďuje podľa § 230 ods. 2 písm. g) Trestného poriadku vyšetrowanie v trestnej veci vedenej na Obvodnom oddelení Policajného zboru v S. ...

Dňa 01. marca 2012 Obvodné oddelenie Policajného zboru v S. na základe opatrenia Okresnej prokuratúry v S. odstúpilo vec odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v S. Dňa 02. marca 2012 bola vec pridelená vyšetrovateľovi odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v S. a je vedená pod ČVS: ORP -79/OEK-SE-2012. ...

Dňa 01. marca 2012 bol spracovaný pokyn na všetky krajské riaditeľstvá Policajného zboru pod č. p.: PPZ-SVP-21-038/2012, ktorým bol zrušený postup podľa ustanovenia § 17a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, nakoľko ďalší postup bude určovať vyšetrovateľ Policajného zboru podľa Trestného poriadku. ...

Dňa 05. marca 2012 bola rozkazom riaditeľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v T. č. 27 zriadená pracovná skupina na objasnenie trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona, spáchaného v súvislosti s falšovaním zoznamov občanov, ktorí súhlasili so vznikom politickej strany 99 % - občiansky hlas.

Dňa 06. marca 2012 vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v S. pod ČVS: ORP -79/OEK-SE-2012 spracoval dožiadanie na všetky krajské riaditeľstvá Policajného zboru, v ktorom žiada o ustálenie a vyťaženie osôb uvedených na hárkoch. ...

Dňa 05. marca 2012 boli prezídiu doručené podnety zo sekcie verejnej správy od občanov J. L., B., evidovaný pod č. p: OVVS 3-2012/004196 zo dňa 02. marca 2012 a o podnet občana Ing. V. V., T., evidovaný pod č. p.: OVVS 3-2012/004196 zo dňa 5. marca 2012. Podania svojim všeobecným obsahom smerovali na preverenie pravosti podpisov na podpisových hárkoch už skoršie právoplatne zaregistrovaných politických strán, pričom na rozdiel od podania vo vzťahu k podpisom podporovateľov strany 99 % - občiansky hlas, neobsahovali tieto žiadne konkrétne nezrovnalosti, taktiež neboli políciou príslušnou sekciou

zaslané sporné zoznamy (originály podpisových hárkov), absentovali prípadné iné zistenia a pochybenia z procesu úradného overovania. Prezídium pre tieto uvedené dôvody muselo zvoliť iný postup a požiadalo listom sekciu verejnej správy zo dňa 6. marca 2012 o doplnenie podnetov o ďalšie listinné podklady.»

Prílohou stanoviska ministerstva vnútra boli tieto dôkazy: spisový materiál získaný pred začatím trestného stíhania, prepis vyšetrovacieho spisu vedeného pod ČVS: ORP-79/OEK-SE-2012, stanovisko Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Senici, fotokópie interných aktov riadenia a zvukovo-obrazový záznam tlačovej konferencie sťažovateľky z 29. februára 2012. Preskúmaním listinných dôkazov pripojených k stanovisku ministerstva vnútra ústavný súd zistil, že postup Policajného zboru a následne orgánov činných v trestnom konaní uvádzaný v stanovisku zodpovedá obsahu vyšetrovacieho spisu.

Návrh sťažovateľky na vykonanie dôkazu výsluchom svedkov J. S. a M. P. ústavný súd nepovažoval za účelné akceptovať. Záznam tlačovej besedy prezidenta Policajného zboru uskutočnenej 29. februára 2012 je verejne prístupný na internetovej stránke www.ta3.com a doslovný prepis tejto tlačovej besedy je aj súčasťou spisového materiálu ministerstva vnútra doručeného ústavnému súdu.

Ústavný súd tiež nepovažoval za účelné duplicitne uvádzať obsah tlačovej besedy prezidenta Policajného zboru, ktorej podstatné časti zhrnula sťažovateľka vo svojej sťažnosti a ktoré ústavný súd cituje v časti I tohto rozhodnutia.

IV.

Na základe vykonaného dokazovania ústavný súd dospel k týmto skutkovým a právnym záverom.

K namietanému porušeniu čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy nerešpektovaním zákazu vyplývajúceho z čl. 4 ústavného zákona

Porušenie základného princípu slobody súťaže politických síl zaručeného v čl. 31 ústavy, ako aj porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy dáva sťažovateľka do súvisu s údajným porušením čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona o ochrane verejného záujmu, teda s údajným nerešpektovaním zákazu akejkoľvek reklamy (politickej reklamy nevynímajúc) verejnými funkcionármi, ktorí v parlamentných voľbách kandidovali za konkrétne politické strany či hnutia. V dôsledku nerešpektovania uvedeného zákazu bola sťažovateľka znevýhodnená oproti tým kandidujúcim politickým stranám a hnutiam, ktoré sa počas volebnej kampane prezentovali prostredníctvom verejných funkcionárov.

Obmedzenia formulované v čl. 4 ústavného zákona je nutné vnímať v kontexte účelu ústavného zákona, ktorým je ochrana verejného záujmu pri výkone funkcií vymedzeného okruhu verejných funkcionárov a zamedzenie, resp. aspoň obmedzenie vzniku rozporu záujmov pri výkone verejných funkcií.

Podľa dôvodovej správy čl. 4 ústavného zákona ustanovuje všeobecné povinnosti a obmedzenia pre verejných funkcionárov, ktorých dodržiavanie pri výkone verejnej funkcie by malo zaručiť požadovanú ochranu verejného záujmu a zároveň vysoký morálny kredit verejných funkcionárov. Zákazy a obmedzenia, ktoré sú v čl. 4 obsiahnuté, majú v čo najširšom rozsahu vylúčiť či obmedziť možnosti vzniku situácií, pri ktorých by mohlo dôjsť k uprednostneniu osobného záujmu pred verejným, resp. mohlo by dôjsť k poskytnutiu nenáležitej výhody pre verejného funkcionára z výkonu jeho funkcie. Odsek 2 ustanovuje činnosti, ktoré nesmie pri výkone svojej funkcie verejný funkcionár vykonávať, a právne vzťahy, do ktorých nesmie vstupovať. Ide o taxatívny výpočet takých činností a právnych vzťahov a úkonov, pri ktorých by verejný funkcionár mohol uprednostniť osobný záujem pred verejným a získať výhodu z výkonu verejnej funkcie, ktorú by inak získať nemohol.

Podľa čl. 4 ods. 1 ústavného zákona verejný funkcionár je povinný pri výkone svojej funkcie presadzovať a chrániť verejný záujem. Pri výkone svojej funkcie verejný funkcionár nesmie uprednostniť osobný záujem pred verejným záujmom.

Podľa čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona verejný funkcionár sa musí pri výkone svojej funkcie zdržať všetkého, čo môže byť v rozpore s týmto ústavným zákonom. Na tento účel verejný funkcionár nesmie používať svoju osobu, svoje meno a priezvisko, svoju podobizeň, obrazovú snímku, záznam svojho hlasu alebo svoj podpis na reklamu.

Článok 3 ústavného zákona definuje na účely tohto zákona pojmy verejný záujem, osobný záujem a rozpor záujmov. Podľa zákonnej definície verejným záujmom je taký záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo mnohým občanom. Na druhej strane osobný záujem prináša majetkový prospech alebo iný prospech verejnému funkcionárovi alebo jemu blízkym osobám. Rozpor záujmov je skutočnosť, keď verejný funkcionár pri výkone svojej funkcie uprednostní osobný záujem pred verejným záujmom.

V tomto kontexte je potrebné vnímať aj obmedzenie pre verejných funkcionárov formulované v čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona, ktoré zakazuje verejným funkcionárom použitie svojej osoby, mena a priezviska, ako aj ďalších v ňom vymedzených prejavov osobnej povahy na reklamu. Samotný ústavný zákon však pojem reklama nedefinuje ani neodkazuje na definíciu tohto pojmu v inom právnom predpise.

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) v § 32 ods. 1 prvej vety definuje pojem reklamy na účely tohto zákona, teda len pre oblasť vysielania a retransmisie.

Všeobecnú definíciu pojmu reklamy obsahuje zákon č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o reklame“), ktorý v § 2 ods. 1 písm. a) vymedzuje pozitívne pojem reklamy. V zmysle citovaného ustanovenia reklama je prezentácia produktov v každej podobe s cieľom uplatniť ich na trhu. Zákon o reklame zároveň definuje pojem produkt, ktorým je tovar, služby, nehnuteľnosti, obchodné meno, ochranná známka, označenie pôvodu výrobkov a iné práva a záväzky súvisiace s podnikaním. Pojmovými znakmi reklamy sú teda produkt, ktorý musí

súvisieť s podnikateľskou činnosťou a jeho prezentácia s cieľom uplatniť ho na trhu. Reklama má teda ovplyvniť ekonomické správanie jej adresátov.

Politická reklama je definovaná v zákone o vysielaní a retransmisii (pre účely tohto zákona) ako verejné oznámenie určené na

a) podporu politickej strany, politického hnutia, člena strany alebo člena hnutia alebo kandidáta, prípadne v ich prospech pri volebnej kampani alebo pri referendumovej kampani,

b) popularizáciu názvu, značky alebo hesiel politickej strany, politického hnutia alebo kandidáta (§ 32 ods. 10 zákona o vysielaní a retransmisii).

Zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov síce pojmy reklama a politická reklama nedefinuje, ale v súvislosti s úpravou volebnej kampane v ustanovení § 24 striktne tieto pojmy rozlišuje.

Vychádzajúc z účelu ústavného zákona zákaz ustanovený verejným funkcionárom v čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona je nutné vykladať tak, že tento sa vzťahuje len na účasť v tzv. komerčnej reklame (tak ako ju definuje zákon o reklame), pretože len táto je spôsobilá priniesť verejnému funkcionárovi okamžitý majetkový alebo iný prospech, ktorý má na mysli ústavný zákon v čl. 3 ods. 3 a ktorý nepochybne vedie ku vzniku rozporu záujmov.

V prípade podľa sťažovateľky ústavným zákonom neaprobovanej politickej reklamy, ktorej subjektom je verejný funkcionár, podľa názoru ústavného súdu absentuje rozpor záujmov, pretože samotnú kandidatúru verejného funkcionára v parlamentných voľbách a potenciálnu možnosť jeho zvolenia za poslanca národnej rady nemožno vnímať ako nenáležitú výhodu plynúcu z výkonu verejnej funkcie, ktorú by inak nebolo možné získať, resp. ako uprednostnenie osobného záujmu pred verejným. V podmienkach parlamentnej demokracie je nepochybne správa vecí verejných prostredníctvom demokraticky zvolených zástupcov občanov (verejných funkcionárov nevynímajúc) predovšetkým vo verejnom záujme.

Nemožno sa preto stotožniť s extenzívnym výkladom sťažovateľky, podľa ktorého zákaz obsiahnutý v čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona sa vzťahuje aj na reklamu politickú. Takýto výklad by bol v rozpore nielen s účelom samotného ústavného zákona, ale tiež porušením možnosti rovnakého prístupu občanov k voleným a iným verejným funkciám zaručeného v čl. 30 ods. 4 ústavy a v konečnom dôsledku popretím princípu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti.

Ustanovenie čl. 30 ods. 4 ústavy je nie len vyjadrením rovnosti občanov (čl. 12 ods. 2 ústavy), ale zároveň deklaruje demokratický charakter fungovania štátnej moci, resp. jej jednotlivých inštitútov.

Prístup za rovnakých podmienok znamená, že nemožno v procese tvorby či aplikácie práva preferovať alebo diskriminovať niektoré subjekty pred inými pri ich uchádzaní sa o verejné funkcie. Subjektom tohto práva je každý občan Slovenskej republiky, ktorý sa o volenú funkciu uchádza. Obsahom uvedeného práva je aj predpoklad, že jednotliví voliči budú mať možnosť odovzdať svoj hlas v prospech niektorého z kandidátov za rovnakých podmienok vrátane možnosti dostať sa k informáciám o jednotlivých kandidátoch rovnakým spôsobom (PL. ÚS 35/03). Ústava zaručuje za rovnakých podmienok prístup k voleným či iným verejným funkciám, čo však neznamená právo danú funkciu získať, resp. obsadiť (PL. ÚS 3/99). Význam rovnakých podmienok je v tom, že právnymi predpismi akejkoľvek sily ani praxou orgánov štátnej moci nemožno preferovať či diskriminovať niektoré skupiny občanov pred inými skupinami, pokiaľ ide o prístup k verejným funkciám (II. ÚS 48/97).

Výklad ustanovenia čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona, ktorý predkladá sťažovateľka, by bol diskriminačný, pretože občania so statusom verejného funkcionára uchádzajúci sa o volenú funkciu poslanca by nemali rovnaké možnosti prezentácie svojej osoby a politického subjektu, za ktorý kandidujú, v rámci volebnej kampane, ktorej imanentným prvkom je práve politická reklama. Títo by boli znevýhodnení oproti kandidátom, ktorí v čase volebnej kampane verejnú funkciu nezastávajú, v možnosti prístupu k volenej funkcii za rovnakých podmienok, súčasťou ktorých sú aj rovnaké možnosti vedenia volebnej kampane.

Sťažovateľkou prezentovaný výklad je výkladom ad absurdum, pretože kandidáti na funkciu poslanca národnej rady by boli z dôvodu zastávania verejnej funkcie fakticky vylúčení z možnosti účasti vo volebnej kampani a vo voľbách. Status verejného funkcionára by tak v konečnom dôsledku znemožnil občanovi inak spĺňajúcemu podmienky pasívneho volebného práva (čl. 74 ods. 2 ústavy) uchádzať sa o (volenú) funkciu poslanca národnej rady.

Účelom ústavného zákona nie je diskriminovať verejných funkcionárov v možnosti prístupu k volenej funkcii za rovnakých podmienok, a tým zvýhodniť tých kandidátov, ktorí takýto status nemajú, pretože by to viedlo k obmedzeniu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti. Takéto obmedzenie nemá žiadne opodstatnenie ani z aspektu verejného záujmu, pretože neexistuje legitímny verejný záujem na obmedzení pasívneho volebného práva občanov – verejných funkcionárov.

Ústavný súd už uviedol, že ústavný princíp slobodnej súťaže politických síl nemožno uplatniť spôsobom, pri ktorom sa mimo rámca ustanoveného ústavou zasiahne do základných práv a slobôd (PL. ÚS 15/98).

Obsahom princípu ustanoveného čl. 31 ústavy je aj záväzok ostatných orgánov verejnej moci uplatňovať zákony upravujúce politické práva a slobody jedine spôsobom, ktorý umožní a ochráni slobodnú súťaž politických síl (PL. ÚS 19/98). Slobodná súťaž politických síl sa zaručuje aj vo vnútri jednotlivých politických strán a hnutí, medzi všetkými občanmi, ktorí uplatňujú ústavné právo na prístup k volenej funkcii (PL. ÚS 15/98).

V súlade s ústavným princípom zaručeným čl. 31 ústavy preto nemôže byť realizácia takého postupu, pri ktorom dôjde k obmedzeniu pasívneho volebného práva kandidátov politických strán a hnutí zúčastnených vo voľbách len z dôvodu, že títo kandidáti zastávajú verejnú funkciu.

Na základe uvedených právnych záverov ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkou namietaným postupom nedošlo k porušeniu čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona.

Keďže ústavný súd nezistil porušenie ústavného zákona, ktorým sťažovateľka odôvodňovala namietanú neústavnosť volieb, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 30 ods. 4 ústavy ani ústavného princípu zaručeného v čl. 31 ústavy. Preto prichádzalo do úvahy odmietnutie sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej.

K namietanému porušeniu čl. 30 ods. 1 ústavy postupom Policajného zboru v súvislosti s preverovaním pravosti registračných hárkov sťažovateľky

Sťažovateľka v sťažnosti namieta aj porušenie základných práv zaručených čl. 30 ods. 1 ústavy, a to z dôvodu vážneho narušenia slobody volieb nezákonnými zásahmi Policajného zboru pri preverovaní pravosti jej registračných hárkov a informáciami medializovanými prezidentom Policajného zboru z procesu tohto preverovania. Podľa slov sťažovateľky *„detailed preverovania zverejnené prezidentom Policajného zboru SR na jeho tlačovej besede pár dni pred Voľbami... a spôsob preverovania registračných hárkov Navrhovateľa... spôsobili ovplyvnenie slobodnej vôle voličov odovzdať svoj hlas vo Voľbách práve Navrhovateľovi z dôvodu nátlaku a dezinformácii, nepresných informácii, ovplyvňovania politického názoru s cieľom odradiť ich od hlasovania za politickú stranu Navrhovateľa“*.

V súvislosti s touto námietkou ústavný súd predovšetkým skúmal, či sťažovateľkou namietaný postup Policajného zboru nevybočil z rámca svojich zákonných kompetencií a právomocí.

Postavenie a úlohy Policajného zboru upravuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“). V zmysle uvedeného zákona je Policajný zbor ozbrojeným bezpečnostným zborom, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem a úlohy,

ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Policajný zbor sa vo svojej činnosti riadi ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podľa § 2 ods. 1 citovaného zákona Policajný zbor (okrem iných úloh) odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov a vykonáva vyšetovanie o trestných činoch a skrátene vyšetovanie o trestných činoch. Pri vyšetovaní a skrátenom vyšetovaní postupuje podľa zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Podľa § 17a zákona o Policajnom zbore policajt je oprávnený požadovať potrebné informácie od osoby, ktorá môže prispieť k objasneniu skutočnosti dôležitej na odhalenie trestného činu a na zistenie jeho páchatel'a.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že dôvodom razantného postupu polície bola žiadosť sekcie verejnej správy ministerstva vnútra (ďalej len „sekcia verejnej správy“) doručená prezídiu Policajného zboru 22. februára 2012, ktorou žiadala preveriť údaje o osobách uvedených v zoznamoch občanov, ktorí súhlasili so vznikom sťažovateľky (ďalej len „zoznamy občanov“), ako aj pravosť ich podpisov z dôvodu zistených nezrovnalostí v informačnom systéme registra obyvateľ'ov. Súčasťou žiadosti bol aj podnet na preverenie zoznamu občanov vzhľadom na dôvodné podozrenie z porušenia zákona pri registrácii sťažovateľky a z kupovania a falšovania podpisov občanov (ďalej len „podnet“), ktorý bol doručený sekcii verejnej správy 13. februára 2012. Prílohou podnetu bolo notárom overené čestné vyhlásenie, v ktorom boli uvedené postupy a praktiky pri získavaní podpisov na podpisových hárkoch, s uvedením mien konkrétnych osôb, ktorých podpisy boli sfalšované.

Ďalší postup prezídia Policajného zboru preto smeroval k prevereniu týchto podozrení vykonaním previerok fyzickej existencie osôb uvedených v podnete a overením pravosti ich podpisov najprv v rámci obvodov krajských riaditeľstiev v Bratislave a v Trnave, neskôr na základe informácií získaných z týchto krajských riaditeľstiev, ktoré potvrdzovali dôvodnosť uvedených podozrení aj v rámci teritórií ďalších krajských riaditeľstiev v rámci Slovenskej republiky.

Ústavný súd nepovažoval za dôvodnú námietku sťažovateľky voči postupu polície, ktorá previerky na mieste u sympatizantov sťažovateľky uskutočňovala mimo rámca § 55 ods. 2 Trestného poriadku. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, Policajný zbor v štádiu preverovania podozrení zo zneužitia osobných údajov a z falšovania podpisov v zoznamoch občanov nepostupoval podľa Trestného poriadku, ale podľa § 17a zákona o Policajnom zbore.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že v okolnostiach namietaného postupu Policajného zboru nezistil svojvôľu, účelovosť, resp. vybočenie z rámca jeho zákonom vymedzených kompetencií a právomocí. Preto aj prípadné čiastkové pochybenia polície, ku ktorým mohlo dôjsť v jednotlivých prípadoch v procese preverovania na mieste (vzhľadom na rozsah policajnej akcie), nemohli v posudzovanom prípade podľa názoru ústavného súdu spochybniť zákonnosť postupu polície ako takého.

Ústavný súd sa už vyjadril k pojmu „slobody volieb“, keď uviedol: „O slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiaden nátlak nútiaci ich hlasovať pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odrádzajúci od hlasovania pre niektoré subjekty; keď majú možnosť prístupu k relevantným informáciám, a sú tak dané základné predpoklady na ich kvalifikované volebné rozhodovanie. Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich postojov nezávisle, bez použitia násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu“ (PL. ÚS 100/07).

Súčasťou princípu slobody volieb je aj možnosť voličov mať prístup k relevantným informáciám, čo je základným predpokladom pre kvalifikované volebné rozhodovanie. Princíp slobody volieb je tak úzko spätý s realizáciou základného práva na informácie garantovaného čl. 26 ústavy, ktoré spolu s volebným právom predstavuje dôležitý fundament politických práv jednotlivca.

Vo vzťahu k uplatneniu práva na informácie vo volebnej kampani už ústavný súd uviedol: „Obdobie volebnej kampane je obdobím zvýšeného záujmu obyvateľstva štátu

o verejné veci aj obdobím zvýšeného významu informácií o verejných záležitostiach. ... V demokratickej spoločnosti počas volebnej kampane občania hodnotia stav spoločnosti zaznamenaný v predchádzajúcom volebnom období a uvažujú o ďalšom smerovaní štátu. Na základe prijatých informácií rozhodujú o tom, koho vo voľbách splnomocnia na výkon od nich pochádzajúcej moci v nasledujúcom volebnom období. Informácie o politickej strane, jej programe, zámeroch a názoroch jej predstaviteľov majú zásadný význam pre uplatnenie práva, ktoré sa zaručuje čl. 30 ods. 1 ústavy. Informácie o okolnostiach, podľa ktorých občania uplatnia svoje právo podľa čl. 30 ods. 1 ústavy, majú väčší význam pred uplatnením aktívneho volebného práva ako v ďalších fázach volebného obdobia“ (PL. ÚS 15/98).

Niet pochyb o tom, že v čase volebnej kampane sa vyžaduje od štátnych orgánov istá miera zdržanlivosti v záujme ochrany slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti. Ochranu slobodnej súťaže politických síl vo voľbách však nemožno vykladať tak extenzívne, aby v snahe o jej absolútne zachovanie bolo negované základné právo občanov na informácie.

Úlohou štátu pri príprave volieb a počas ich konania je zabezpečiť občanom príležitosť pre uplatnenie všetkých ústavou zaručených práv a slobôd, ktoré sú predpokladom riadneho uplatnenia práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov (PL. ÚS 15/98).

Požiadavka objektívneho informovania verejnosti o otázkach verejného záujmu v čase volebnej kampane sa stáva naliehavejšou o to viac, ak sa prostredníctvom medializovaných informácií spochybnila regulárnosť registrácie politického subjektu kandidujúceho vo voľbách.

Povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov informovať verejnosť o svojej činnosti je realizáciou čl. 26 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené, ako aj čl. 26 ods. 5 ústavy, podľa ktorého orgány verejnej moci

majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku.

Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, tlačová beseda prezidenta Policajného zboru uskutočnená 29. februára 2012 o 15.30 h. bola bezprostrednou reakciou (cit.: „*Musel som túto tlačovú besedu zvolať vzhľadom k tomu, že predstavitelia politickej strany 99 % vyzvali policajný zbor, aby vysvetlil, z akých dôvodov vykonáva podľa nich rozsiahlu policajnú akciu smerujúcu podľa nich k zastrašovaniu ich sympatizantov.*“) na závažné obvinenia vyslovené predstaviteľmi sťažovateľky na adresu polície na tlačovej besede uskutočnenej 29. februára 2012 o 14.25 h. (napr. cit.: „*Zjavne si niekto v tejto krajine uvedomil, že zmeny sa už nedá zabrániť pri urnách, takže teraz sa snaží využiť políciu na to, aby zabránil tejto zmene iným spôsobom.*“ alebo „... *vedenie ministerstva vnútra, vedenie policajného zboru je poplatné zase záujmom politiky, úzkym záujmom skupín a jednotlivcov*“, alebo „... *kde sme sa to dostali, že v roku 2012 máme znaky policajného štátu, aby policajti sekírovali, buzerovali a otravovali slušných a normálnych občanov, aby vyvolávali atmosféru strachu, aby naznačovali, vyhrážali sa, skúšali, ovplyvňovali.*“) a na priamu výzvu jej lídrov, aby vedenie polície vysvetlilo, čo je dôvodom rozsiahlej policajnej akcie zastrašujúcej jej sympatizantov, aký priestupok alebo trestný čin Policajný zbor vyšetruje.

Informácie prezentované prezidentom Policajného zboru sa opierali o fakty z procesu preverovania konkrétnych podozrení uvedených v podnete príslušnými, resp. poverenými organizačnými zložkami polície. Keďže výsledky tohto preverovania odôvodňovali začatie trestného stíhania, uznesením z 29. februára 2012 bolo začaté trestné stíhanie vo veci prečinu podvodu, v ktorom je sťažovateľka v procesnom postavení poškodenej. Na druhej strane, prebiehajúce vyšetrowanie vyžadovalo určitú zdržanlivosť pri informovaní o presných počtoch prípadov zneužitia osobných údajov, keďže výsledky z procesu preverovania postupom podľa zákona o Policajnom zbore nemali povahu dôkazu použiteľného v trestnom konaní, ale slúžili ako podklad na začatie trestného stíhania.

Ústavný súd konštatuje, že vykonaným dokazovaním nebola preukázaná vedomá manipulácia voličov s cieľom poškodiť sťažovateľku. Tlačová beseda prezidenta

Policajného zboru sa neuskutočnila so zámerom diskreditácie sťažovateľky v čase prebiehajúcej volebnej kampane, resp. s cieľom ovplyvňovania voličov v jej neprospech. Na tlačovej besede neodznali informácie, ktoré by boli nepravdivé, skreslené alebo účelové. Neinformovanie verejnosti, resp. zdržanlivosť Policajného zboru pri poskytovaní informácií by v posudzovanom prípade znamenalo porušenie základného práva občanov (voličov) na informácie ako základného predpokladu na riadne uplatnenie ich aktívneho volebného práva.

V súvislosti s námietkou existencie ďalších podnetov vo veci podozrenia zo zneužitia osobných údajov pri registrácii iných skôr zaregistrovaných politických strán, o ktorých prezident Policajného zboru neinformoval, ústavný súd po oboznámení sa s týmito podnetmi uvádza, že podozrenia v nich uvedené sú formulované veľmi všeobecne bez uvedenia konkrétnych podozrení, nezrovnalostí, príp. pochybení. V prípade týchto podnetov bol preto opodstatnený iný postup prezídia Policajného zboru spočívajúci v ich doplnení o ďalšie dôkazy.

Čo sa týka sťažovateľkou predloženého dôkazu – prieskumov verejnej mienky agentúry F., ktorým sťažovateľka preukazovala namietané porušenie čl. 30 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že výsledky prieskumov verejnej mienky nemajú pre ústavný súd povahu dôkazu opodstatňujúceho vyslovenie rozhodnutia o neplatnosti volieb (PL. ÚS 19/94).

Ústavný súd pripúšťa, že sťažovateľkou namietaný postup polície bol objektívne spôsobilý ovplyvniť voličov v neprospech voľby sťažovateľky v niektorých individuálnych prípadoch, a ovplyvniť tak aj výsledky volieb. Zároveň je však potrebné konštatovať, že k uvedenému pôsobeniu v neprospech sťažovateľky nedošlo v dôsledku nezákonného alebo neústavného postupu Policajného zboru porušujúceho princípy slobody volieb a slobodnej volebnej súťaže, ale povahou okolností (skutočností) sprítomnených práve v čase volebnej kampane.

V súvislosti s volebnou kampaňou ústavný súd pripomína, že pri posudzovaní volebných vád je potrebné nepodceňovať voliča. Len intenzívnejší tlak na voliča spôsobilý

ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle je volebnou vadou, ktorej dôsledkom môže byť zrušenie výsledku volieb (PL. ÚS 118/07). Sloboda volieb totiž znamená slobodu rozhodovania každého jednotlivého voliča (PL. ÚS 87/2011).

Ústavný súd v neposlednom rade uvádza, že prezumpcia ústavnosti a zákonnosti volieb vyžaduje od ústavného súdu okrem iného tiež rozumnú zdržanlivosť, ktorej opodstatnenosť/dôvodnosť v danej veci môže vyplývať napríklad zo snahy sťažovateľky pokračovať v politickom/volebnom zápase aj v povolebnom období.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi sťažovateľkou namietaným postupom Policajného zboru a porušením čl. 30 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, čo je zároveň pri volebných sťažnostiach dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť (porov. PL. ÚS 73/07, PL. ÚS 118/07).

Ústavný súd zistil, že v čase rozhodovania o volebnej sťažnosti bolo trestné oznámenie sťažovateľky proti bývalému prezidentovi Policajného zboru Jaroslavovi Spišiakovi uznesením vyšetrovateľa odmietnuté, čo len potvrdzuje, že v súvislosti so sťažovateľkou namietaným konaním sa nedopustil žiadneho trestného činu.

K námietke registrácie kandidátnej listiny SMK

Ústavný súd konštatuje, že na prerokovanie tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie čl. 31 a čl. 30 ods. 4 ústavy v súvislosti so zaregistrovaním kandidátnej listiny SMK, resp. zaregistrovaním kandidáta SMK Mgr. J. B., nie je daná právomoc ústavného súdu.

Zákonodarca vytvoril typ súdneho konania na zabezpečenie kontroly ústavnosti a zákonnosti procesu registrácie kandidátnych listín pre voľby do národnej rady a zveril ju všeobecnému (najvyššiemu) súdu.

Preskúvanie a registrácia kandidátnych listín politických strán kandidujúcich vo voľbách do národnej rady je úlohou Ústrednej volebnej komisie, ktorá postupuje podľa

§ 18 a nasl. zákona o voľbách. Podľa § 19 ods. 2 písm. a) zákona o voľbách Ústredná volebná komisia vyčiarkne z kandidátnej listiny kandidáta, ktorý nespĺňa podmienky uvedené v § 3 zákona o voľbách (jednou z podmienok zvoliteľnosti je aj štátne občianstvo Slovenskej republiky). Podľa § 20 ods. 2 citovaného zákona Ústredná volebná komisia odmietne registráciu kandidátnej listiny, ktorá nie je v súlade s týmto zákonom, ako aj kandidátnu listinu, ktorú nemožno upraviť podľa § 19 ods. 2. Podľa odseku 4 citovaného ustanovenia proti rozhodnutiu Ústrednej volebnej komisie o registrácii kandidátnej listiny, o registrácii kandidátnej listiny s úpravami a proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie kandidátnej listiny môže dotknutá kandidujúca politická strana alebo koalícia podať návrh na vydanie rozhodnutia o zrušení registrácie kandidátnej listiny, o ponechaní kandidáta na kandidátnej listine alebo návrh na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidátnej listiny na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Návrh možno podať do troch dní odo dňa rozhodnutia Ústrednej volebnej komisie. Súdne konanie vo veciach registrácie kandidátnych listín pre voľby do národnej rady je upravené v ustanovení § 250za zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Proti rozhodnutiu súdu nie je prípustný opravný prostriedok (odsek 4). V namietanej veci takéto konanie na všeobecnom súde neprebehlo, preto v danom prípade nie je daná ani právomoc ústavného súdu.

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že neušlo jeho pozornosti, že v otázke obligatórneho právneho zastúpenia sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom sa vyskytli nezrovnalosti v osobe splnomocnenca, resp. v označení osoby konajúcej za splnomocnenca sťažovateľky. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd sa uvedeným nedostatkom bližšie nezaoberal.

V.

Ústavný súd sumarizujúc svoje predbežné závery k jednotlivým námietkam sťažovateľky konštatoval, že sťažovateľka nepreukázala svojou volebnou sťažnosťou, že pri voľbách do národnej rady došlo k hrubému a závažnému, príp. opakovanému porušovaniu zákona spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, ktoré by malo za následok porušenie jej základných práv a slobôd. Námietky formulované vo volebnej sťažnosti sú zjavne nedostatočné na to, aby ústavný súd mohol

v kontexte so všeobecnými východiskami, ktoré uplatňuje pri predbežnom prerokovaní volebných sťažností, rozhodnúť o jej prijatí na ďalšie konanie a v ďalšom štádiu konania v súlade s návrhom sťažovateľky uplatniť svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. vyhlásiť voľby za neplatné.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júna 2012